

В памет на Никола Шайков (1912-1996)

На 26 октомври се навършиха 20 години откакто Никола Шайков завърши скромния си земен път на емигрант в Торонто. Като един роден Солженицин, той беше запомнил и записа за поколенията страшната нелепа братоубийствена вакханалия след Девети в родния му край – Пиринска Македония. Беше един от многото верни нейни синове, страдали за българщината.

Шайков беше от членовете-учредители на църквата Св. Троица, радетел в отстояването на нейния облик на църква, свързана неразривно с МПО. За него, както и за много други беше важна борбата срещу подмяната на историята от комунистическата пропаганда в услуга на външни сили. С пламенно слово и остро перо на вечно буден пазител на истината той до последния си дъх се бори за разкриване на всякакви явни и подмолни влияния, целящи да отслабят и заменят българския характер на македонското революционно дело.

Никола Шайков отдаде целия си живот на тази борба, на вярата в общото бъдеще на разделения от историческа несправедливост народ на Македония, в доброто начало у човека – върховно творение на Бог.

Всичко, което този многострадален син на Македония преживя и изтърпя във вартоломеевите ноци на чистките, в затворите и лагерите, в суровата планина и в емиграция като беглец от болшевишкия терор не разклати тази вяра и не отне съпротивителните му сили. Неговият неголям по обем сборник спомени „Бурна епоха 1941-1950 г.“ е паметник на човешката способност да наблюдава, да запаметява (без записване!) събития и личности в най- мрачни и жестоки условия. Спомените (в собственоръчен ръкопис) се появяват през 1982 г. Те описват с невероятно точни факти, цифри и данни хронологията на драматичните военни и следвоенни времена. „Бурна епоха“ е една унищожителна историческа оценка за движещите сили и лицата, поименно отговорни за кървавата разправа с българщината в Македония. От първо лице и от далечна емиграция Шайков разобличаваше демагогията на комунистите, произвела герои от престъпните „народни отмъстителите“

„Бай Кольо“ беше роден в с. Делчево (Неврокопско) в семейство на земеделски стопани, бежанци от Зиляхово, Егейска Македония (днес Неа Зихни, Серско). Баща му е член на ВМРО участник в Илинденското въстание, възпитал синовете си в традициите на революционното дело. От ранни години Кольо и по-големият брат (по майка) Иван Нурков са заклетни като членове на Организацията, като Иван се издига до ранг воевода. Кольо има вроден стремеж да се учи, завършва търговски курсове, работи в общинските администрации на селото и в Неврокоп. През звенарския режим и последвалата забрана и принудителното поставяне на ВМРО извън закона, не престават четите и нелегалната им дейност в поробените македонски области на Югославия и Гърция. Братята са участници в това трудно и опасно дело, в което масово е въвлечено цялото население и всеки доброволно помага с каквото може. Много и разностранни са враговете на македонското движение, борбата се води на много фронтове и младите борци като Никола са научени отрано на конспиративност .

През 1941 г. България поема управлението в освободените от Гърция и Югославия части на Македония. Народът на Македония е отново заедно, неразделен от граници. Голяма е радостта и ВМРО възторжено се включва в администрацията и опазването на реда в новоприсъединените земи. Никола Шайков е военизиран и постъпва на служба в общината в Зиляхово, родното място на баща му. След края на войната под ръководството на местните власти и по силата на предателски споразумения с гръцките и с Титовите комунисти, в България започва преследване, репресии и ликвидация на всички членове, сътрудници и симпатизанти на македонското освободително движение. Никола е заловен и съден от Народния съд в Неврокоп. Получил смъртна присъда, започва неговата трагична одисея в затворите в очакване на екзекуцията. Изтърпява мъчения и унижение. Успява да избяга по време на труд извън затвора, Преследван, гонен, но подпомогнат от близки, се свързва с брат си в планината. Там Иван загива, прострелян пред очите му, а Никола и Атанас Икономов (Начката) се спасяват в Гърция, където ги очакват нови мъки и неприятности с властите. Едва през 1948 г. след намеса на американската администрация Никола с голяма група е определен да отпътува за лагер в Италия, откъдето след две години го приема Канада.

„...Дойде една комисия в лагера да ни разпитва какво политическо убеждение имаме. Ние от Македония заявихме, че сме за свободна и независима Македония. Благодарение на американеца (по народност хърватин) ни помогна, иначе нито един от нас жив нямаше да излезе от Гърция.“

„Бурна Епоха“

Така започва емиграцията на Никола Шайков в Торонто, Канада. Остави добро, неопетнено име, живя скромно и дисциплинирано, по войнишки. Работеше неуморно в църквата. Всеки свободен миг пишеше, пропагандираше, записваше на магнитофон спомени, речи, народни, бунтовни песни от неговата младост и помагаше на всички в енорията и да опознаят историята и истината за борбите на българите от Македония. Грижеше се за нас, новодошлите българи да се приобщим в енорията и да почувстваме Св. Троица като уютен духовен дом.

За него България беше многострадална майка-светиня, а обединението на Македония – идеал. Той си отиде от този свят шест години след падането на комунизма в България, не видя присъдата си от Народния съд отменена, изтля без да види родния край, съпругата, големия си син и внуци. Сега прахът му почива в селото му, квартал на гр. Гоце Делчев.

Цялото поколение на борческата емиграция не е вече между живите. Но благодарение на родолюбивото наследство на първите свещеници и на водещите личности на нашата енория и до ден-днешен в нашата църковна общност не могат да проникнат сили, враждебни на българската национална идея. Този дух ни е завещан, пази се неотстъпно и съвпада напълно с правилата на многообразие, търпимост и взаимно уважение на съвременното канадско общество. Никола Шайков е един от светлите образи на близкото минало на Св. Троица. Бога да го прости!

Васил Попвасилев

Как виждам бъдещето на Македония?

Бъдещето на Македония ще зависи от България, как тя ще защиява младата македонска държава, дали ще се грижи като истинска майка или като зла мащеха.

В настоящия момент всеки българин, независимо къде се намира по света, той трябва да работи за тази защита, да помага младата македонска държава да остане свободна и независима, защото времената налагат това.

В миналото наричаха ВМРО сепаратистка организация, искала да прави отделна македонска държава от България. ВМРО никога не се е отказвала от българската си народност и език. Точно обратното е истина - ВМРО е правила един политически сепаратизъм, само и само да запази българската народност, език, обичаи и традиции от потурчване, а после от посърбване и погърчване.

29 юни 1994 год.

Н. Шайков

Предлагаме скопски „академик“ за Лауреат на Нобелова награда

Заставах пред телевизора, за да види предаването на ТВ Скопие и словото на председателя на Македонската Академия на Науките Блаже Ристовски*. Нали е прославен академик, човек все може да научи нещо от него. И действително чух чудни работи. Академикът препоръчва да се предприеме кампания срещу Гоце Делчев, Даме Груев и Гьорче Петров! Защо? „Съвсем точен е фактът, че всички революционери – ръководители на ВМРО и Илинденското въстание са декларирали българската си националност. С това те са нанесли огромни щети на македонската история и затова трябва да се почне кампания срещу тях.“

По-голяма историческа шуротия не съм чел и чувал досега! Тези великани в историята на Македония скопските македонисти искат да изправят пред „Македонската академия на уметностите“, за да се признаят за виновни за нанесени щети на македонската пропаганда относно новата „македонска“ нация.

Смятаме, че за тази кампания за отричане от македонските великани титлата на Блаже Ристовски „академик“ е недостатъчна. Предлагаме да бъде номиниран и кандидатиран за лауреат на Нобеловата награда.

Н. Шайков

Публикувано във в. Македония, бр. 9 от 1-8 март 1994 г.

*В Торонто има ТВ канал, който излъчва в определено време емисия на македонски език